

Povijest kulturno-društvenog centra "Karlo Rojc" u Puli

Ivičić, Dunja

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:137:274081>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-25**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Odjel za interdisciplinarne, talijanske i kulturološke studije

DUNJA IVIČIĆ

POVIJEST KULTURNO – DRUŠTVENOG CENTRA „KARLO ROJC“ U PULI

Završni rad

Pula, srpanj 2016.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Odjel za interdisciplinarne, talijanske i kulturološke studije

DUNJA IVIČIĆ

POVIJEST KULTURNO – DRUŠTVENOG CENTRA „KARLO ROJC“ U PULI

Završni rad

JMBAG: 0409994365059, redovita studentica

Studijski smjer: Kultura i turizam

Predmet: Kulturna povijest Hrvatske

Znanstveno područje: Humanističke znanosti

Znanstveno polje: Povijest

Znanstvena grana: Hrvatska i svjetska ranonovovjekovna povijest

Mentor: prof. dr. sc. Slaven Bertoša

Pula, srpanj 2016.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana DUNJA IVIČIĆ, kandidatkinja za prvostupnicu Kulture i turizma, izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima, te da se oslanja na objavljenu literaturu, kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz nekog necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za neki drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Studentica

U Puli, srpanj 2016.

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, DUNJA IVIČIĆ dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom „Povijest kulturno – društvenog centra Karlo Rojc u Puli“ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli, te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, srpanj 2016.

Potpis

SADRŽAJ

Uvod	6
1. Povijest Kulturno – društvenog centra „Karlo Rojc“	7
1.1. Djelovanje Kulturno - društvenog centra „Karlo Rojc“ 90-ih	8
2. Karakteristike Kulturno-društvenog centra „Karlo Rojc“	9
2.1. Savez udruga Rojc.....	11
2.2. Manifest Kulturno društvenog centra „Rojc“	12
2.3. Dnevni boravak Kulturno-društvenog centra	13
3. Uporaba i upravljanje Društvenim centrom	14
4. Udruge Kulturno – društvenog centra „Karlo Rojc“	15
4.1. Udruga „Distorzija“	19
4.2. Udruga „Metamedij“ (Metamedia)	20
4.3. Udruga „Monte Paradiso“	21
4.4. Udruga „Syntheses“	22
4.5. Udruga „Seasplash“	23
4.6. Udruga „TOFA“	24
4.7. Udruga „Čarobnjakov šešir“	25
5. Inicijativa upravljanja Centrom kroz civilno – javno partnerstvo.....	26
Zaključak	28
Sažetak na hrvatskom jeziku	29
Summary on English	31
Literatura	33

Uvod

Činjenica o postojanju mnogih kulturno – obrazovnih ustanova, organizacija, te udruga i zadruga unutar određenih lokalnih zajednica, ukazuje na važnost poticanja svijesti o vlastitoj kulturi, kulturnoj dinamici i položaju čovjeka unutar kulturnog okruženja. Za njih se u različitim područjima svijeta koriste različiti termini i nazivi poput centara za kulturu, zatim centara za kulturu i obrazovanje, otvorenih sveučilišta, narodnih sveučilišta, društvenih centara, domova kulture i dr. Kulturno – obrazovne ustanove mjesto su kulture, citirajući autora Vujičića, „laboratoriji kulture“, u kojima se osobna i kolektivna kultura razvija pod utjecajem politike, društva i vrijednosti konteksta. Kulturno – društveni centar „Karlo Rojc“ u Puli, koji nudi bezbroj raznovrsnih aktivnosti, njeguje ujedno i vlastitu kulturu, ali i kulturu samoga grada u kojem se nalazi. Centar je kroz povijest bio više namjenski, te je zgrada imala mnogo identiteta, što će u ovom radu biti predstavljeno i opisano.

Centar je, danas, međunarodno poznat, pogotovo kao kulturna, umjetnička i društvena stanica u Istri i šire. Osim što pruža građanima sudjelovanje u velikom broju različitih aktivnosti, brojnim radionicama, na rekreativnoj ili profesionalnoj razini, u Rojcu su se nastanile udruge čije djelovanje potiče građanski aktivizam. Neke od manifestacija koje se održavaju su se razvile u vrlo poznate kao što su festivali poput Antifa, Seasplash-a, Viva La Pola!, PUF (Međunarodni kazališni festival), Monteparadisa i drugi. Sve se to održava u svrhu poticanja edukacije, promicanja zajedništva, kritičkog promišljanja, također i svijesti o samom sebi, ali i vlastitom okruženju. Rojc dopušta osobno izražavanje kroz bilo koju interesnu granu te je otvoren za svakog.

Predstavljajući zgradu kroz sve njezine nekadašnje uloge, namjene i korištenja, moguće je pobliže objasniti njezinu današnju i trenutnu funkciju, ali, ujedno, shvatiti i aktualnu problematiku te potencijalna ulaganja za njezin boljitak i unaprjeđenje.

1. Povijest Kulturno – društvenog centra „Karlo Rojc“

Prostor centra, koji se nalazi u samom centru grada Pule, nekadašnji je multifunkcionalni prostor koji se kroz prošlost i povijest uzastopno mijenjao. Gradnja samog objekta započela je 1866. i trajala je sve do 1870., u kojoj je odlučena vrsta njegove namjene i djelovanja. Godina 1870. karakteristična je po tome što je na mjestu današnjeg Kulturnog centra tada bila smještena Pomorska škola austrougarske mornarice, točnije Marinen Schule, koja je u ondašnje vrijeme zauzimala 20 000 četvornih metara. Nakon pada Austro – Ugarske Monarhije i pripojenja Istre i Pule Italiji, prostor je prenamijenjen u školu za pitomce, točnije kadete. U vrijeme kapitulacije, 1945. Italija napušta područje današnje Istre i Pule, a Kulturni centar „Karlo Rojc“ postaje Partizanska mašinska škola, ujedno i kasarna jugoslavenske ratne mornarice (<http://rojcnnet.pula.org/>, 2016). Opis nekadašnje Partizanske mašinske škole temeljito je opisan u dokumentarnom filmu „Nebo nad Rojcom“, producenta Ivana Zidara, koji prikazuje povijest i tadašnju situaciju prostora. U filmu se pojavljuje nekadašnji kapetan fregate od 1986. do 1991., Vladimir Čevapović, koji spominje postojanje prostora za umjetničko izražavanje, studija za snimanje glazbe s dobrim akustičnim i izoliranim uvjetima, potom sportske dvorane, trim-sale za postizanje fizičke kondicije, biblioteku, kinoteku prepunu dokumentarnih filmova, koji su bili korišteni za različite programe i događanja. Ujedno se spominje i mornarički nastavni centar koji je, u ondašnje vrijeme, bio prijeko potreban sudionicima.

Mašinska partizanska škola prestaje djelovati 1976., pa prostoru ostaje samo funkcija kasarne, odnosno vojarne jugoslavenske ratne mornarice. Tako biva sve do 1991. kada dolazi do sklapanja dogovora između Gradske uprave u Puli i pripadnika bivše Jugoslavenske narodne armije, da se na miran način povuku iz grada i napuste sve vojne objekte u gradu. Ubrzo se u prostor „Rojca“ počinju smještati brojni prognanici i izbjeglice te se, u svrhu izbjegličkog kampa, otvara i preuređuje južno krilo objekta. Negdje do sredine 1997. u izbjegličkom kampu boravi preko 600 izbjeglica i prognanika, te uz njih i humanitarne organizacije koje su brinule i skrbile o stradalnicima Domovinskog rata (<http://rojcnnet.pula.org/>, 2016).

Nakon njihovog iseljenja, zgrada biva napuštena i uglavnom devastirana, te se 1997. pojavljuju razne inicijative za uređenje prostora. Ta godina karakterizira vrijeme u kojem je većina lokalnog stanovništva zazirala od „Rojca“, zbog mračnih i prljavih prostorija i neprikladnih higijenskih uvjeta u njima (Celakoski i dr., 2011.).

1.1. Djelovanje Kulturno - društvenog centra „Karlo Rojc“ 90-ih

Krajem '90-ih godina, javlja se želja i potreba za promjenom, ali i kulturnim osvještavanjem. Tridesetak gradskih udruga izražavaju htjenje i potrebu za poslovnim prostorima, a riječ je pretežito o neprofitnim udrugama iz djelokruga kulture i umjetnosti, zaštite okoliša, rada i skrbi za djecu i mlade, te osobama s posebnim potrebama, sporta i rekreacije. Zbog prevelike zainteresiranosti i velikog broja udruga, grad osigurava prostorije u objektu „Karlo Rojc“ krajem 1998., te se u zgradu smještaju udruge različitih profila. Sve udruge su, prema prethodnom dogovoru s Gradom Pula, vlastitim i osobnim zalaganjem i ulaganjem, te dostupnim sredstvima, uredile i opremile svoje radne prostore i time dale posve novu dimenziju i kvalitetu nekadašnjoj vojarni. Adekvatan preduvjet za okupljanje i rad udruga je prije svega dostupnost električne energije i vode, adekvatni sanitarni čvorovi i zaštita i čuvanje objekta. Udruge su prostore koristile bez obveze plaćanja najamnine. Zajednički prostor uređivao se zajedničkim radnim akcijama. Ostale troškove je pokrивao Grad Pula iz proračunskih sredstava grada. S vremenom su se udruge širile i umnožavale, te se time podizala razina ambicioznosti i interesa kod mladih, koji su svojim radom i djelovanjem, te osmišljenim programima, aktivnostima i sadržajima svakim danom unosili život i energiju u objekt. Time se stvorio temelj za osnivanje multimedijalnog centra civilnog sektora Pule (<http://rojcneta.pula.org/>, 2016).

Krajem 2002. dolazi do uspostave novog načina korištenja objekta od strane novoosnovanog Odjela za kulturu i koordinaciju rada udruga Grada Pule. Započinje popunjavanje preostalih prostora u „Rojcu“, temeljem objavljenog javnog poziva te se istovremeno ažurira evidencija postojećih. Prostorije je, u ožujku 2005., dobilo 17 udruga pod istim uvjetima kao i ostale (<http://rojcneta.pula.org/>, 2016). Grad Pula je godinu prije započeo s ulaganjima za uređenje sanitarnih čvorova i hodnika, te u zidarske i staklarske radove. Udrugama i ostalim korisnicima dodijeljen je i dio vanjskih prostora, koji bi se koristili za sportske aktivnosti i rekreaciju. Također je osmišljeno uređenje klupskih prostorija, koje bi bile dostupne svim udrugama na korištenje. Zatim se pojavljuje potreba za zapošljavanjem domara, portira, službi za čišćenje i drugo. Uvodi se također i noćna čuvarska služba, kako bi se prostor mogao konstantno nadgledati i paziti (Celakoski i dr., 2011.).

S vremenom, većina udruga završava uređivanje svojih prostorija u južnom krilu. Datum koji vrijedi istaknuti je listopad 2004., kada je završena prva faza projekta Krojceberg koji je tada pokrenula udruga „Distorzija“ radi oplemenjivanja unutarnjih prostorija Centra i međusobnog

povezivanja korisnika kroz zajednički rad. Projekt je ostvaren pod okriljem već spomenute udruge „Distorzija“, ali i udruge „Otompotom“ iz Zagreba. Iste godine, sljedećeg mjeseca, organizirana je manifestacija Otvorenih vrata „Rojca“, čiji je inicijator bila udruga „Metamedij“ (<http://rojcnnet.pula.org/>, 2016).

Od 2006. intenzivno se kreće puniti sjeverno krilo Centra te, konačno, 2007. Ministarstvo obrane odustaje od Rojca kao neperspektivnog objekta za potrebe obrane i vlasništvo prepušta Gradu Puli, koji sve do danas održavanje same zgrade financira iz proračuna. Godine 2010. u zgradi su instalirana zasebna brojila za pojedine prostorije, pa su udruge počele snositi svoje troškove potrošnje električne energije.

Punjenjem sjevernog krila Centra, udruge intenzivno uređuju svoje prostore, čime se dodatno podiže kvaliteta i izgled same zgrade. Godine 2008. pokreće se i uspostavlja vrlo dobra međusobna komunikacija između korisnika Centra, te dolazi do uspostavljanja Vijeća Rojca. Vijeće biva sastavljeno od udruga uporabnika Centra, koje je formirano s ciljem boljeg vođenja, kontrole i usmjeravanja djelovanja samog Centra, a ujedno i kvalitetnijeg i odgovornijeg rada i funkcioniranja korisnika Rojca. Također, bitno je istaknuti i važnost suradnje korisnika „Rojca“ i Grada Pula, kao prvobitnog partnera sektora i vlasnikom Rojca (<http://rojcnnet.pula.org/>, 2016).

2. Karakteristike Kulturno-društvenog centra „Karlo Rojc“

Zgrada bivše kasarne „Karlo Rojc“, poznatije po kraćem nazivu „Rojc“, jedna je od najupotrebljivijih zgrada u gradu Puli. To je najveća zgrada u Puli, tlocrtna površina 16.739 m², ne uključujući unutarnje dvorište, besplatno parkiralište, sportska igrališta i zelene površine (Celakoski i dr., 2011.). Vanjsko dvorište se proteže na čak 29.180 četvornih metara. Udruge koje djeluju unutar Centra same raspolažu svojim prostorom i prostorijama, te ih uredno održavaju. Sveukupno je aktualno i djeluje 106 udruga, koje objedinjuju i prezentiraju zajedničke programe centra. Te udruge čini civilno društvo koje obuhvaća djelatnosti kulture i sporta, psihosocijalne skrbi i zdravstva, djece i mladih, zaštite okoliša, nacionalnih manjina te tehničke kulture (<http://rojcnnet.pula.org/>, 2016.). Pravi su pokazatelj uspješne suradnje između gradske vlasti i ambicioznog civilnog društva. Zgrada pruža produkcijske prostore, poput ateljea, glazbenih i filmskih studija, zanatskih radionica i drugo. Također posjeduje prostore za probe, sportsko-rekreacijske, uredske, prezentacijske, radioničko-konferencijske, klupske,

skladišne, servisne i ugostiteljske prostore. Ti su prostori korišteni od strane umjetnika, alternativnih skupina, aktivista i drugih različitih grupa, koji u njima obavljaju vlastite aktivnosti. Ranije spomenuti projekt „Krojceberg“, osim što je pružio radionice i kreativno izražavanje, omogućio je brojnim umjetnicima oslikavanje zgrade, koja danas više nalikuje galeriji oslikanoj unutar 4000 m².

„Rojc“ je prvenstveno mjesto u kojem je dobrodošao svatko tko želi stvarati, učiti, kulturno se uzdizati, te pridonijeti lokalnoj zajednici u bilo kojem pogledu. Zahvaljujući trudu svojih korisnika, prostor polako izgrađuje pozitivan imidž, zbog čega potražnja za njim biva sve veća. Istražujući, doznaje se da su određene akcije koje datiraju još iz 2010. ostavile veliki dojam na javnost, a odrazile su se i na odaziv građana. Te su akcije bile sljedeće:

1. Akcija „Lipe za lipe“ – inicijativa za prikupljanje novaca za sadnice, kako bi se posadio drvored lipa
2. Akcija „Za Rojc“ – odaziv lokalnog građanstva i potpisivanje peticije protiv namjere da se površina ispred ulaza u zgradu prenamijeni u naplatno parkiralište, što je uspješno provedeno
3. Inicijativa „Urbani vrt Rojc“ – zajednička akcija uređenja i ukrašavanja vrta po permakulturnim normama
4. „Zeleni trag u Rojcu“ – održavanje zanimljivih performansa u hodnicima Centra, koji povezuju glazbu, modu, kabaretske aktivnosti s ekologijom i okolišem (<http://rojcnet.pula.org/>, 2016.).

Stvorivši određenu atmosferu u Centru, utvrđen je okvir i za uspostavljanje kriterija za odobravanje i praćenje korištenja prostora u njemu od strane udruga. Nabrojivši prethodno djelatnosti koje su obuhvaćene unutar Centra, na temelju njih se izradila podjela ciljanih skupina s obzirom na prioritete, definirana je tipologija prostora i način njihova korištenja. Temeljne djelatnosti koje se mogu obavljati u „Rojcu“ određene su spektrom neprofitnih društveno korisnih djelatnosti (Celakoski i dr., 2011.). Povodom toga, sudionici izražavaju želju o uvođenju popratnih ili dopunskih djelatnosti dohodovnog karaktera, uz uvjet usklađivanja potreba korisnika i „Rojca“ u cjelini i to isključivo u unaprijed utvrđenim i određenim područjima u svrhu financiranja zgrade.

Osnovne karakteristike principa i kriterija o korištenju prostorija jesu jednakost u primjeni za sve korisnike, odgovorno i učinkovito korištenje, javnost, transparentnost i otvorenost prostora (Celakoski i dr., 2011.).

2.1. Savez udruga Rojc

SUR je kratica za puni naziv Savez udruga Rojc, a predstavlja mrežu udruga Društvenog centra „Rojc“ koja ih okuplja i predstavlja, zastupa njihove interese, potiče međusobnu suradnju i angažirano djeluje u zajednici (Celakoski i dr., 2011.). Djelovanje Saveza temelji se na suradnji i zajedničkim programima.

Do njegovog nastanka je došlo prilikom analize postignuća i problema u dosadašnjem zajedničkom radu i unutarnjoj komunikaciji, a sve u svrhu prevladavanja negativnih aspekata. Osnivanjem saveza, nestaje neformalno Vijeće Rojca, pa SUR preuzima njegovu ulogu.

Udruge koje su osnovale Savez udruga Rojca jesu: Udruga za promicanje amaterskog sporta (UPAS), Amazonex, Sportsko penjački klub Onsight, Merlin, Art&Music, Monteparadiso, Gradska radionica Suncokret, Odred izviđača pomoraca „Uljanik“, Zelena Istra, Centar „Shin“, AVU Marsova soba, KaPula, Metamedij, Seasplash, Art Studio, Čarobnjakov šešir i TOFA (<http://rojcnet.pula.org/>, 2016.).

Zadaća SUR-a jest predstavljanje korisnika „Rojca“ i njihove komunikacije s Gradom Pula i drugim subjektima. Uloga se temelji na angažmanu i aktivnom uključivanju, čiji legitimitet proizlazi iz otvorenosti za sve zainteresirane, te na slobodi i pravu glasa. Naglasak nikako nije na brojnosti, niti na obveznom uključivanju, već je sve prepušteno slobodnoj volji onih koji se žele uključiti u tokove i život Centra.

Kako bi Savez mogao djelovati, postavljeni su određeni ciljevi do kojih se teži doći. Definirana su tri temeljna cilja. U prvom se jasno prepoznaje usmjeravanje prema uspostavi unutarnjeg zajedništva, u što spada osnaživanje suradnje i inicijacija zajedničkih programa udruga. Cilj je zagovarati i promicati principe priznavanja različitosti, povećanje praga tolerancije i solidarnosti unutar Centra, ali i šire. Drugi postavljeni cilj jest pridržavanje uvjeta rada, snošenje posljedica te prihvaćanje odgovornosti za upravljanje prostorom. Ujedno je važno istaknuti i težnju za unaprjeđenjem upravljanja Društvenim centrom, utemeljenim na sudioničkom modelu. Ističe se zajednička dobrobit svih korisnika, ali i lokalne zajednice.

Posljednji, ali ne i manje važan, treći cilj nalaže usmjerenost na zajednicu i spremnost na širi društveni angažman. Poželjno je aktivno djelovanje u zajednici, pružanje potpore i promoviranje principa priznavanja ciljeva svake udruge, pa tako i vlastite. Zadaća Saveza je informirati i motivirati na implementaciju svojih aktivnosti, ciljeva, projekata, zamisli svih uključenih (udruga), ali i skromno pozivati na uključivanje.

Kako bi ciljevi bili ostvareni, Savez upotrebljava tehnike i metode koje pridonose tome.

Potrebno je istaknuti sljedeće djelatnosti koje predstavljaju: poticanje izgradnje kapaciteta udruga, osiguravanje uvjeta za komunikaciju i suradnju među udrugama, potom poticanje udruga na suradnju putem zajedničkih programa, nastupa, projekata, kampanja i drugo. Interesi i potrebe udruga Društvenog centra „Rojc“ se javno zagovaraju, te se pri tome uspostavlja i promocija samog Društvenog centra (<http://rojcnet.pula.org/>, 2016.).

Savez udruga Rojca platforma je djelatnog zajedništva koje se ostvaruje kroz zajednički trud i rad (Celakoski i dr., 2011.).

2.2. Manifest Kulturno društvenog centra „Rojc“

Savez udruga Rojca osmislio je Manifest Društvenog centra, preciznije rečeno donesene su zajedničke vrijednosti i načela djelovanja, koji su u svakom slučaju prijeko potrebni za realizaciju i uspješno provođenje aktivnosti, programa i dr. Osim što udruge rade u prostorijama „Rojca“, one se također moraju pridržavati i živjeti u skladu s određenim odredbama koje nalaže Manifest. Načela Manifesta mogu se podijeliti po sljedećim stavkama:

1. Savez udruga Rojc je mreža udruga koje žive i djeluju u Rojcu
2. Nastojanje je Saveza osnažiti civilno društvo u Puli u svim njegovim oblicima, što bi pridonijelo vidljivosti na području cijeloga grada
3. Smatra se kako više udruga zajedno ima značajno jači glas i utjecaj od samo jedne
4. Želja je Saveza povezivanje s mrežama, savezima, inicijativama te drugim organizacijama izvan „Rojca“ čije je djelovanje u skladu s vrijednostima Saveza
5. Savez se zalaže za djelovanje ljudi u zajednici i samoorganiziranje ljudskog života u njoj
6. Radi se na kreaciji različitih vizija budućeg urbanog života
7. Savez se protivi bilo kakvom obliku nacionalizma, seksizma, homofobije, rasizma, nasilja i drugih oblika netolerantnog ponašanja
8. Drži se do ljudske različitosti koju se smatra bogatstvom
9. Savez se zalaže za brigu o okolišu
10. Primjenjuju se demokratska načela te protivljenje totalitarizmu
11. Nepodržavanje političkih stranaka
12. Zalaganje za autonomiju u vlastitom radu
13. Sloboda u vlastitom djelovanju
14. Poštivanje principa tržišnih odnosa koji u fokusu nemaju profit već održivi razvoj

zajednice

15. Zalaganje za svijet bez granica i za slobodan protok ljudi i ideja

16. Poticanje interkulturalnih razmjena

17. Približavanje Pule svjetskim kulturnim razmjerima

18. Svatko ima pravo i potrebu na znanja, nema prostora za limitiranje i postavljanje granica

19. Aktivno sudjelovanje u kreiranju javnih politika bitnih za misiju i viziju Saveza

20. Usmjerenost ka osmišljenom i odgovornom upravljanju i iskorištavanju resursa i javnog prostora na dobrobit svih korisnika Društvenog centra „Rojc“, grada te lokalne zajednice (<http://rojcnet.pula.org/>, 2016.).

Pridržavanje svih ovih stavki unutar Centra pridonosi balansu, točnije ravnoteži u zajedničkom radu, suradnji, ali i njegovom budućem razvitku.

2.3. Dnevni boravak Kulturno-društvenog centra

Od mnogih prostorija koje udruge koriste kako bi izvršavale svoje aktivnosti, programe, ideje, radionice i dr., važnu ulogu ima i Dnevni boravak „Rojca“. On predstavlja multifunkcionalan prostor koji održava i promovira odlike Društvenog centra „Rojc“ (<http://rojcnet.pula.org/>, 2016.). Uporaba boravka služi za jačanje suradnje udruga unutar Centra, ali i osigurava prostor za provođenje i predstavljanje društvenih programa. Prostor je dodijeljen u svrhu druženja korisnika i gostiju Društvenog centra „Rojc“. Prostor je nešto poput čekaonice, no usto otvoren je i prema onima koji imaju želju družiti se, odmoriti, prelistati časopise, novine, ili pročitati koju knjigu, te osvježiti se nekim pićem. Svatko se može poslužiti knjigama, časopisima, rječnicima, dječjim slikovnicama i knjižicama, potom društvenim igrama, slagalicama, ujedno i bežičnim internetom, te aparatom za kavu i čaj. Uz sve navedeno, Dnevni boravak ima funkciju i ugošćavanja sadržaja i programa kao što su ekshibicije, filmske i video projekcije, manji koncerti, predavanja, radionice, seminari, te konferencije za medije i sastanke. Istaknuvši višenamjensku ulogu Dnevnog boravka, on se također koristi kao info punkt Društvenog centra, gdje udruge mogu doći i dostaviti informativne materijale i ažurirane kontakte kako bi bilo lakše voditi evidenciju i imati što potpuniji informativni sadržaj o radu tih udruga. Dnevni boravak može biti vođen i korišten za implementaciju aktivnosti otvorenog tipa od strane udruga, civilnih inicijativa te samostalnih umjetnika. U njemu je zabranjeno izvršavati ikakve aktivnosti vezane uz vjerske i političke sadržaje, potom

sadržaje vezane uz nadriječništvo¹ te izlaganje životinja.

Slika 1. Dnevni boravak Kulturno-društvenog centra Karlo Rojc

Izvor: <http://rojcneta.pula.org/index.php/dnevni-boravak/dnevni-boravak-informacije>, 27. srpnja 2016.

3. Uporaba i upravljanje Društvenim centrom

Kao što je već navedeno, sadašnje aktivne udruge, ali i svi ostali nekadašnji korisnici zgrade, useljavali su se na različite načine i ulažući i djelujući učinili prostor svojim drugim domom. Neke su od udruga dobile prostor na korištenje, neke od njih su ga dobile u najam, što je podrazumijevalo mjesečno plaćanje najamnine, ovisno o njegovoj veličini, dok su neki korisnici i udruge ilegalno koristili ili naselili prostor. Neki su „skvotirali“, preuređivali, djelovali i kasnije se time opremili, te osigurali prostor za sebe zbog društvene korisnosti i djelovanja. Savez udruga Rojc zadužen je za raspored i raspodjelu prostora korisnicima i udrugama, prema unaprijed razrađenim kriterijima. Oni se trude unaprijediti upravljanje i uvjete rada u Društvenom centru „Rojc“. O davanju prostora određenim subjektima, glavnu ulogu u donošenju odluke nosi Grad Pula, čije kriterije SUR ne zna. Svaka udruga bi trebala imati mogućnost osiguravanja prostora za potrebe izvršavanja vlastitih aktivnosti i programa, međutim, kočnicu čini upravo manjak prostora, te je potrebno donijeti odluku o njegovom

¹ Nedopuštena medicinska djelatnost osoba koje nemaju odgovarajuću naobrazbu ni stručnu spremu, bez obzira obavljaju li one tu djelatnost kao zanat ili prigodice (<http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=42749>, 2016.).

upravljanju i osposobljavanju novih prostora za provođenje novih ideja i inovacija. Upravo zbog neznanja i nesnalaženja u tome, SUR- ova namjera je pokrenuti projekt socijalnog poduzetništva pokretanjem rada hostela i „community cafea“, adaptacijom dijela zgrade koji još nije u funkciji (Dabić, 2015., str. 7.). Ideja je da Hostel bude namijenjen umjetnicima koji bi došli povodom sudjelovanja u različitim projektima te, osim što bi se na taj način osigurao smještaj i otvorile nove radne prostorije za pružanje raznih aktivnosti, prostor bi ujedno služio i za turiste, posjetitelje kulturno – društvenih događanja, koje bi organizirale udruge koje djeluju u Kulturno – društvenom centru „Karlo Rojc“. Na taj bi se način prikupljao prihod od posjetitelja i svih korisnika, kojim bi se kasnije financirao Centar, održavanje prostora (opskrba energijom, vodom i druga komunalna infrastruktura) (Dabić, 2015.).

Jedan od ciljeva ove inicijative je osiguravanje bolje iskoristivosti trenutno dostupnih javnih sredstava namijenjenih za Društveni centar, te omogućavanje učinkovitog prikupljanja sredstva iz drugih izvora.

Dušica Radojčić, predsjednica udruge Zelena Istra, ističe u jednom od svojih intervjua kako bi opći kriteriji trebali zadovoljavati potrebe samofinanciranja Centra, kao što je prethodno opisano. Tvrdi kako bi samo dugoročno orijentirano upravljanje omogućilo razvoj i raznoliko izvanproračunsko financiranje (<http://www.kulturpunkt.hr/content/zajednicka-dobra-i-siri-drustveni-angazman>, 2016.).

Karakteristike takvih principa i djelovanja su jednakost u primjeni kriterija za sve korisnike, te odgovorno i učinkovito korištenje od strane svih uključenih. Podrazumijeva se također aktivno uključivanje u rješavanje zajedničkih pitanja, što uključuje Grad Pulu i udruge. Potom, izuzetno je važno vrednovanje i cijenjenje iskustva i izvrsnosti udruga, ali i poticanje i prihvaćanje novih potencijalnih udruga. Takvim djelovanjem svih uključenih postigla bi se najučinkovitija dobrobit cijelog Kulturno – društvenog centra, kao i njegovih korisnika.

Pokušaj i želja da se prostor dodjeli onima koji su neprofitni, a djeluju u svrhu društveno kulturne korisnosti, znak je kako se ne gleda samo vlastita korist, već se teži ka razvoju civilnog društva, s naglaskom na podržavanje noviteta, novih ideja i inovacija.

4. Udruge Kulturno – društvenog centra „Karlo Rojc“

Centar raspolaže s velikim brojem samostalnih udruga koje djeluju i obuhvaćaju mnoga područja aktivnog djelovanja, kao što je već ranije navedeno. Važno je napomenuti kako one ne pokrivaju sav kapacitet kojim „Rojc“ upravlja. Točan broj registriranih udruga moguće je

odrediti, međutim, i dalje je nemoguće znati koliko koja udruga zaista koristi prostor te koliko je udruga javno aktivno. Zbog svog kapaciteta, Centar je vrlo tražen, stoga je važno odrediti kriterije i standarde po kojima će se prostori dodjeljivati.

Udruge koje su zadane kriterije i standarde zadovoljile, podijeljene su u nekoliko područja. Ta područja obuhvaćaju tematike poput kulture i umjetnosti, sporta i rekreacije, nacionalne manjine, tehničke kulture, potom udruge koje su proizašle iz rata, djeca i mladi te psihosocijalni rad.

Udruge koje djeluju na području kulture i umjetnosti su sljedeće:

- 1) Monteparadiso
- 2) Metamedij
- 3) Sonitus
- 4) Distorzija
- 5) Inkubus
- 6) Mali mrak
- 7) MILK – Malo istarsko lutkarsko kazalište
- 8) Synthesis
- 9) Cavae Romanae
- 10) Art studio
- 11) Krater
- 12) Puhački orkestar Grada Pule
- 13) Bajs
- 14) Rondo Histriae
- 15) Art-052
- 16) Istrakord
- 17) KUD Pin
- 18) Gradska radionica Pula
- 19) United
- 20) Tondak
- 21) Udruga Art&Music
- 22) Hrvatsko društvo likovnih umjetnika
- 23) AVU Marsova soba
- 24) Seasplash

- 25) Kazalište-Dr. Inat
 - 26) Underground
 - 27) Teatar umjetnosti TOFA
 - 28) Studio KaPula
 - 29) Format
 - 30) Armazonex
 - 31) Čarobnjakov šešir
 - 32) Tango argentino
 - 33) Pulske mažoretkinje
- (<http://rojcnnet.pula.org/index.php/baza-udruga>, 2016.)

Udruge koje su sportskog i rekreativnog sadržaja jesu:

- 1) Kungfu klub Tao
- 2) ŠD Roller
- 3) Centar borilačkih sportova Pule
- 4) FIT-udruga za korektivnu gimnastiku
- 5) Stolno-teniski klub „Arena“
- 6) Boksачki klub „Šampion“
- 7) Hip-hop klub sportskih aktivnosti
- 8) Udruga igrača biljara
- 9) Društvo borilačkih sportova
- 10) Klub Valetudo
- 11) Karate klub Ippon
- 12) Centar YuanTong
- 13) Capoiera
- 14) Biljarski klub Pule
- 15) Karate klub Istra
- 16) Plivački klub Arena
- 17) Planinsko društvo Glasa Istre
- 18) Sportsko-penjački klub On sight
- 19) Odbojkaški klub Istra

Centar za tehničku kulturu čine sljedeće udruge:

- 1) CB Radio klub More
- 2) Radio klub Arena
- 3) Udruga Zaigrana koza – maketari i strateške igre
- 4) Klub maketara Pula

Udruge koje su proizašle iz rata čine sljedeća imena:

- 1) Udruga Bošnjaka branitelja Domovinskog rata
- 2) Udruga udovica hrvatskih branitelja
- 3) Udruga dobrovoljaca i veterana Domovinskog rata – ogranak Pula
- 4) Udruga dobrovoljaca i veterana Domovinskog rata – ogranak IŽ
- 5) Vukovarske majke Pula

Na području psihosocijalnog rada djeluju udruge:

- 1) Suncokret
- 2) Merlin
- 3) Udruga udomitelja
- 4) Dnevni centar za radnu terapiju i rehabilitaciju
- 5) UPAS
- 6) Društvo osoba s invaliditetom
- 7) Sportsko društvo paraplegičara Pula
- 8) Udruga dijaliziranih na listi čekanja IŽ
- 9) Udruga za celijakiju²
- 10) Udruga cerebralne paralize

Organizacije i udruge koje su zadužene za djecu i mlade u Rojcu predstavljaju:

- 1) More (studio za stvaralačke aktivnosti djece)
- 2) Studentska udruga Pula
- 3) Multimedijalni centar Student

² Bolest nepoznata uzroka koja se javlja kod djece; česti proljevi, nadutost, gubitak tjelesne težine, etc. (<http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=11152>, 2016.).

- 4) Gazela (sportsko ritmička gimnastika)
- 5) Udruga Figaro – glazbene radionice
- 6) Zaro
- 7) Mladi grada
- 8) Savez izviđača Pula
- 9) Odred izviđača pomoraca „Uljanik“
- 10) Odred izviđača „Istra“
- 11) Sunce

Ostali dionici Rojca, koji nisu ništa manje bitni od navedenih, jesu:

- 1) Klub navijača Hajduka
- 2) Klub prijatelja NK Istra 1961
- 3) Općinski sud u Puli – arhiva
- 4) Sveučilišna knjižnica – arhiva
- 5) Udruga barmena IŽ
- 6) Gaia (udruga za poboljšanje kvalitete života)
- 7) Škola primijenjenih umjetnosti i dizajna
- 8) Gepetto
- 9) Centar borilačko terapeutskih vještina SHIN
- 10) Zanshin
- 11) Shen

(<http://rojcneta.pula.org/index.php/baza-udruga>, 2016.)

Udruga koju je također važno spomenuti, te je jedina koja djeluje i koja se bavi problematikom zaštite okoliša je Udruga Zelena Istra.

4.1. Udruga „Distorzija“

Udruga za razvoj kulture, subkulture i civilnog društva „Distorzija“, djeluje još od 1994. Okuplja kreativce i umjetnike s područja glazbe, likovne umjetnosti, kazališta i književnosti. Pridružila se Centru prije desetak godina, a svojim najznačajnijim doprinosom, implementacijom projekta „Krojčberg“, putem kojeg su oslikani hodnici bivše vojarne,

svakako je postigla da je njezino ime prepoznato u širokim razmjerima. Do osnivanja tog projekta došlo je prilikom razmišljanja o poveznicama među onima koji „žive“ u „Rojcu“, bave se različitim djelatnostima i aktivnostima, ljudi različitih interesa i ideja. Jedina poveznica koja se mogla izvući iz takvog razmišljanja bila je dijeljenje prostorija i boravak u istom okruženju. Projekt „Krojbberg“ imao je jako veliki utjecaj na Centar, samim time što je unutar njega dopušteno bilo uljepšati i ukasiti prostor, koji je ponovno zaživio. U okviru projekta, u Centru su izvršne mnoge preinake koje su pridonijele tome da danas prostor izgleda mladenački razigrano i veselo te se u njemu korisnici osjećaju ugodno. Transformacija do koje je došlo prilikom oslikavanja hodnika centra i uljepšavanja dvorišta bila je značajna. Time je Kulturno – društveni centar dobio svoj identitet i formirao kulturu same zgrade. Udruga „Distorzija“ tim je projektom pokrenula novu, umjetnički neovisnu kulturnu revoluciju koja je zastupala otvorenost, različitost, prostor za osobnu ekspresiju i stajalište, te inovacije.

Današnji rad udruge svodi se na snimanje i održavanje proba ukupno 12 bendova raznih žanrovskih orijentacija. Čini je 15 članova, a zauzima 4 prostora – tri u podzemlju i jedan na drugom katu (Flego, 2015.).

4.2. Udruga „Metamedij“ (Metamedia)

Udruga „Metamedij“ osnovana je sredinom 2001., s ciljem razvoja audio i video produkcije, multimedijalne umjetnosti, novih medija, Internet kulture i kulture općenito (<http://metamedia.hr/o-nama/>, 2016.). Udruga svojim djelovanjem potiče poboljšanje kvalitete života mladih kroz edukativne, kulturne, umjetničke i druge srodne djelatnosti. Neprofitna udruga smatra se organizacijom koja se bavi razvojem kulture mladih kroz novo medijske umjetnosti, putem raznih radionica, edukacija, prezentacija, te kao važnu stavku ističu promociju na nacionalnoj i međunarodnoj razini. U svojem radu proteklih godina, udruga je imala važnu ulogu u razvoju sektora izvaninstitucionalnog obrazovanja i kulture mladih i za mlade (<http://metamedia.hr/o-nama/>, 2016.).

Cilj kojem udruga teži je postati međunarodno prepoznat kulturno –edukativni i informacijski centar, prvenstveno namijenjen mladima. Djeluju u skladu s postojanjem glavnog regionalnog centra na području kulture mladih i poticanja, širenja i podržavanja neovisne kulture. Ukratko rečeno, njihove ih aktivnosti vode ka poziciji vodećeg indikatora u razvoju neovisne kulturne politike.

Najpoznatiji i najdugovječniji projekti udruge „Metamedij“ jesu Media Mediterranea festival, koji datira još iz 1999., zatim MM Lab – kreativni laboratorij Rojca, partnerski projekt Savez udruga Rojc, te portal Kulturistra (Flego, 2015.).

U radu udruge aktivno je 12 članova, od kojih su neki volonteri u studiju. Izrazito su snažni u projektnom menadžerstvu te fleksibilnosti organizacije. Uz početne radionice na temu digitalne produkcije (audio, video i dizajn), kasnije se okreću društvenim temama poput propitivanja prostora i značenja prostora (Flego, 2015.).

„Veliki broj različitih umjetnika i kreativnih ljudi ovdje je našlo svoj kreativni kutak, što možda drugdje ne bi imali. Nisu samo kulturnjaci u pitanju, ima i drugih djelatnosti“ (Flego, 2015., str. 43.), ističe predsjednik udruge Marino Jurcan, čija udruga radi i na kreiranju javnih politika, zagovaranju pozitivnih promjena, te sudjelovanju u društvenim procesima.

Radi sličnosti u interesima i vrijednostima, u svom radu, udruga surađuje ponajviše s drugim udrugama iz nezavisne kulture u „Rojcu“, koje su uglavnom iz područja glazbene ili vizualne umjetnosti, poput Monteparadisa, Marsovom sobom, SUR –om i drugima.

Važno je istaknuti kako je udruga dio međunarodnog projekta „ In/visible cities: Urban Multimedia Festival“, koji se provodio do konca 2015., a u kojem je sudjelovalo 12 partnerskih udruga iz pet zemalja. Taj se projekt smatra prvim projektom Kreativne Europe u Istri (Flego, 2015.). Projekt se bazira na trodnevnim radionicama, instalacijama, živim performansima i izložbama umjetnika iz cijele Europe, u svrhu otkrivanja poveznica i konekcija između vidljivih i nevidljivih gradova, putem umjetnosti i multimedijskog jezika (<http://invisiblecities.eu/en/>, 2016.).

4.3. Udruga „Monte Paradiso“

Puljska udruga „Monte Paradiso“ također se bavi srodnom djelatnošću prije navedenih udruga, a to je kultura mladih. Glavna odrednica njihovih programa i aktivnosti je prvenstveno glazba. Udruga se također bavi ekologijom, računalima, koncertima te aktivnostima vezanih uz glazbeni žanr punk, kao dijelom istoimene kulture. Udruga je registrirana još 1997. te joj je cilj promicanje svih aspekata alternativnog izražavanja, u koji spada stil odijevanja, glazba, tehnologija, umjetnost, edukacije i ponajviše stil življenja. Osnovanost udruge pripisuje se razlogu povećanja učestalosti, održivosti, kvalitete i aktivnosti neovisne, civilno kulturne scene. Udruga broji 24 člana koji su, kao i svi članovi ostalih udruga, sami, svojim radom i trudom uredili prostor Hacklab, mjesto društvenog

eksperimenta i susreta tehničkih, društveno angažiranih aktivista (<http://www.fazan.org/>, 2016.) i ured, a nešto kasnije čak i podrum koji potom postaje glavni prostor (Flego, 2015.). Glavni i najvažniji projekt udruge je dugogodišnji, tradicionalni punk festival Monte Paradiso, koji u korak slijede i Anti – fa festival te već navedeno mjesto Hacklab, čiji projekt nosi isti naziv. Zanimljivost Monte Paradiso festivala je u objašnjenju ciljne skupine koju interesira takva vrsta manifestacije. Riječ je o atipičnom festivalu čiji su gosti iz različitih zemalja svijeta, ljubitelji hardcore punk glazbe, ali i svega onoga što ona opskrbljuje, pruža i daje za vrijeme održavanja, a u što bi spadala atmosfera, kultura i ponašanje. Festival se održava još od 1993., kada je održan prvi koncert koji se smatra povijesnim (Flego, 2015.).

Slika 2. Naslovnica prvi put održanog Monte Paradiso festivala, 1993.

Izvor: <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/hr/thumb/3/36/Prvi.jpg/800px-Prvi.jpg>, 27. srpnja 2016.

Udruga djeluje na lokalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini. Danas priređuju programe i aktivnosti gotovo svaki vikend. Za sebe tvrde kako drže do kontinuiranosti, volontiranja, upornosti u radu, prepoznatljivosti na svim razinama, infrastrukturi i opremi u koju su ulagali kroz dugogodišnji rad, te „uradi sam“ princip. (Flego, 2015.).

4.4. Udruga „Syntheses“

Nadovezujući se na Monte Paradiso festival, u „Rojcu“ također djeluje udruga čiji je cilj razvoj i promicanje kvalitetnog glazbenog izražavanja, ali i audio vizualne umjetnosti. Riječ

je o udruzi „Syntheses“, koja se bavi proizvodnjom radijskog programa, organizacijom fotografskih izložbi, istraživačkim radom na lokalnoj glazbenoj sceni, dok im je povijesni istraživački rad osnova (Flego, 2015.). Kako autor Flego navodi, Puljanima je udruga najpoznatija po pokretanju radijske emisije „Roštiljarka“, koja se još uvijek bez prekida emitira svake nedjelje. Neizostavno je spomenuti i njihovu inicijaciju festivala „Viva la Pola!“, koji se odvija već 11 godina za redom, te stvaranje dokumentarnog filma „Grad izobilja“, u kojem je riječ o subkulturnoj sceni Pule, u periodu od 1987. do 2000-ih godina. Djeluju u „Rojcu“ od 2009., gdje koriste dvije funkcionalne prostorije. „Rojc“ kroz svoje prostore, otvara velike mogućnosti i slobodu za kreativnost. Nije „Rojc“ kao objekt izvor inspiracije i kreativnosti, već su to udruge u njemu“ - izjasnio se predsjednik udruge Zlatko Gotovac, koji također tvrdi kako je suradnja s drugim udrugama koje su povezane s urbanom glazbom, promocijom organizacije koncerata i s bendovima i više nego potrebna zbog već spomenute sinergije u djelovanju.

Udruga djeluje lokalno, međutim, ističe se suradnja s organizacijom „Ri Rock“ iz Rijeke, ali i sa stranim izvođačima iz SAD-a i Europe. Godinama puštaju radijske emisije i trude se redovito održavati festivale, koncerte i izložbe.

4.5. Udruga „Seasplash“

Udruga „Seasplash“ specifična je u odnosu na sve udruge, već ranije navedene, te se od ostalih razlikuje u prepoznatljivosti na globalnoj razini. To je nevladina, neprofitna organizacija, koja svojim projektima i programima utječe na širu zajednicu, prateći neovisnu i suvremenu umjetničku te kulturnu produkciju, ali i šire polje kulture. Također je naglasak na utjecaju na kvalitetno provođenje slobodnog vremena, svakodnevnog života, društva i dr. (<http://seasplash-festival.com/hr/info/about/>, 2016.).

Organizacija udruge snažno je orijentirana prema socijalnom angažmanu glazbe, umjetnosti i kulture kroz različite sadržaje i aktivnosti. Provedbom svojih projekata trudi se pridonijeti osvješćivanju lokalnog stanovništva, a i šire, o važnosti razvoja neovisne glazbene i kulturne scene povezivanjem i umrežavanjem afirmiranih, koliko i neafirmiranih umjetnika, profesionalaca i aktivista iz cijelog svijeta. Neizostavna stavka je afirmacija mladih underground umjetnika. U fokusu imaju i oživljavanje javnih prostora te programske umrežavanje.

Udruga „Seasplash“ djeluje u „Rojcu“ još od 2009., te u njezinom radu volonterski sudjeluju 22 člana (Flego, 2015.).

Njihova suradnja je podosta širokog opusa. Zajedno djeluju sa Zagrebom i mjestima poput Medike, Attack-a te Pogona, zatim Dubrovnikom, Splitom, Karlovcem te Velikom Britanijom.

Njihovo djelovanje u „Rojcu“ obilježeno je kao pozitivna kulturna promjena, kojoj su članovi i pridonijeli putem razvijanja i poticanja „do it yourself“ kulture i promicanjem alternativnih izvođača.

4.6. Udruga „TOFA“

Udruga „Tofa“ (Teatar umjetnosti), bavi se primijenjenom umjetnošću, koja je ujedno i osnovna djelatnost udruge. Članovi su raznoliki, te udruga ima scenografe, kostimografe, grafičke dizajnere i djelatnike iz polja filma. Udrugu čine 16 članova, još od registracije 1999. Budući da se radi o strukovnoj udruzi, prostorije „Rojca“ koriste kao radionicu za članove, ali i za korisnike kada se održavaju radionice.

Osnivači udruge „Teatar umjetnosti“ ujedno su i članovi teatra „Rubikon“, koji je prepoznatljiv po teorijama režije kaosa i dramaturgije kaosa (http://www.port.hr/teatar_rubikon, 2016.), dok su sve produkcije „Rubikona“ izrađene u koprodukciji „Tofa-e“. Tako dolazi do suradnje koju vode najvažniji projekti udruge. Ubrojiti se mogu i projekt „Spring story“, koji je zapravo promocija mladih dizajnera te projekt „Zeleni trag“, odrađen u suradnji sa Zelenom Istrom, kao eko osvježivanje i reciklaža materijala u modne svrhe (Flego, 2015., str. 65.).

Teatar je uključen u organizaciju mnogih festivala, pa je tako i nositelj kostimografije i scenografije za manifestacije poput Dana antike, Istrainspirita, Istra Veneta te dječjeg festivala Voci nostre. Njihov doprinos kulturnoj zajednici bazira se na specifičnoj produkciji. Također, njihov status može se svrstati u profesionalno kazalište. Kako članovi tvrde, oni su jedini u Hrvatskoj koji se bave takvim tipom posla. Za sve veće manifestacije, festivale i događanja, oni osmišljavaju kreacije za kostime i scene. Vanjski suradnici, koji su im jako važni, jesu Arheološki muzej Istre, Istarsko narodno kazalište, Gradsko kazalište Pula, već naveden Istrainsipirit, potom Turistička zajednica Grada Pule, ujedno i umjetnici iz inozemstva. Najviše djeluju na međunarodnom planu kroz projekte i festivale (Flego, 2015.).

4.7. Udruga „Čarobnjakov šešir“

Glavno područje djelovanja ove udruge je izvedbena umjetnost s naglaskom na cirkusku izvedbenu umjetnost. Udruga je nastala 2004., kako bi široj publici na najbolji način približila aktivnosti kojima se već godinama bavi. Riječ je o žongliranju, odnosno cirkuskoj umjetnosti, ekološkim projektima te starim zanatima. Udruga organizira radionice žongliranja i ostalih cirkuskih vještina pa sve do plesa, muzike, s naglaskom na akciju, te jačanje tijela i duha. Njihovo djelovanje potiče razvoj osjećaja za timski rad, izvođenje priredaba, kazališnih predstava, predavanja, festivala i popratnih manifestacija radi promidžbe i poticanja djece, mladeži te odraslih na zdrav život. Svojim aktivnostima žele uliti sigurnost mladima, ali im i omogućiti kvalitetno iskorištavanje i ispunjenje slobodnog vremena i kreativnog izražavanja. Bave se djelatnostima poput humanitarnog rada, kao što je posjet bolnicama, vrtićima, domovima za napuštenu djecu i djecu s poteškoćama u razvoju, staračkim domovima i drugim ustanovama, u svrhu poticanja pozitivnog pristupa životu (<http://www.savjetnica.com/carobnjakov-sesir/>, 2016.). Udruga djeluje u „Rojcu“ od 2006. te je čini 10 aktivnih članova. Valja izdvojiti njihov festival po imenu Festival uličnih čarobnjaka, kratica je FUČ, po kojem su prepoznatljivi u cijeloj Istri, koji se održava na puljskim ulicama i trgovima te u drugim gradovima (postavljanje visećih šarenih kišobrana po ulicama). Nastupaju profesionalni umjetnici i skupine, koje svojim izražavanjem odašilju duh mladosti i djeteta u sebi. Sve to prikazuju kroz cirkuske vještine i ulično izvođenje s pristupom karakterističnim novom modernom cirkusu. Provođenjem uličnog kazališta, svojim nastupima kombiniraju glazbu, ples i žongliranje sa zahtjevnim cirkuskim sposobnostima, poput hodanja na žici, konopu ili rad s trapezom i svilom.

Udruga je 2015. svoju umjetničku ponudu obogatila za jedan projekt više. Radi se o međunarodnom projektu cirkuskih organizacija koji je nazvan Circobalkanom. Osnovni cilj projekta je predstaviti cirkuski šator kao neovisni edukacijski i kreativni izvedbeni prostor, dok s druge strane želja je ukazati i podučiti lokalne cirkuske organizacije i umjetnike o pitanju funkcioniranja, kreiranja i održivosti putujućeg performansa (Flego, 2015.).

Kao i kod svih do sada spomenutih udruga, članovi drže do odnosa i zajedničkog jezika s lokalnom publikom i cirkuskim umjetnicima diljem regije.

Svojim djelovanjem su mnogo pridonijeli razvoju Centra „Rojc“, pogotovo radi originalnosti i specifičnosti djelatnosti kojom se bave.

5. Inicijativa upravljanja Centrom kroz civilno – javno partnerstvo

Još od 2011., kako Celakoski navodi, situacijom vezanom uz upravljanje Centrom nitko od izravno uključenih, u koje spadaju korisnici Centra i Grad Pula, nije bio zadovoljan. U ondašnjem sustavu nisu mogli svi potencijali Centra biti ostvareni, te je na taj način i korist koju bi Grad Pula i njegovi građani mogli imati od tog društvenog centra, automatski bila manja. Osmišljena je inicijativa o učinkovitom i dugoročno održivom upravljanju koje bi, uz istu razinu ulaganja javnih sredstava, donijelo bolje rezultate i postignuća. Takvo djelovanje moralo bi se temeljiti na partnerskom odnosu Grada Pule i korisnika Centra. Pod partnerskim odnosom smatra se ravnopravna uključenost i suodgovornost obiju strana (Celakoski i dr., 2011.). Dužnost je održati transparentnost svih pravila, procedura, programiranja i financiranja. Da bi to sve bilo ostvarivo, kao ideja se javlja model civilno – javnog partnerstva, odnosno osnivanje hibridne ustanove pod nazivom „Grad Rojc“ (Celakoski i dr., 2011.). Budući su se dotadašnji pokušaji upravljanja Društvenim centrom „Rojc“ pokazali nedovoljno uspješnim, kreiran je i proveden projekt „Edukacija i razvoj modela sudioničkog javno-civilnog upravljanja Društvenim centrom Rojc“, koji je financijski poduprt od strane Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva. Projekt se provodio od siječnja 2010. do ožujka 2011.

Osnivanjem takve ustanove pridonijelo se još većoj prepoznatljivosti i što boljem imidžu samoga grada, u kontekstu rijetkih gradova koji promiču intersektorsku suradnju, što je u skladu s vodećim politikama Europske Unije i najboljim praksama europskih gradova. Uključujući u upravljanje i korisnike, ne samo grad, osigurala bi se viša razina njihovog angažmana i uključivanja, te odgovornosti u postupanju i korištenju prostora u cjelini. Kao što Celakoski napominje, strateško i dugoročno orijentirano upravljanje, koje je jedino moguće na način da je subjektu koji upravlja „Rojcem“ to temeljna i osnovna djelatnost, a ne samo jedna od njih, omogućilo bi stabilan i fiksni razvoj, te raznoliko i otvoreno financiranje.

„Kad se male ruke slože, sve se može“, citirajući autora Arsena Dedića, potvrđuje činjenicu kako je udruživanjem znanja, sposobnosti, iskustva, ideja i inovacija koje s jedne strane daje Grad Pula, a s druge Savez udruga „Rojca“, u ovom slučaju ostvariva sinergija i kompatibilnost između uključenih, koji bi ujedno bili i podloga za daljnji razvoj, inovativnost, te ekonomsku i socijalnu situaciju (Celakoski i dr., 2011.).

Djelujući na društveno odgovoran način, svi uključeni bi postignuli bolji rezultat u korištenju javnih resursa, te u organiziranju samo-prihodovnih djelatnosti, potičući razvoj socijalnog poduzetništva.

Na temu izgradnje novog modela upravljanja Društvenim centrom „Rojc“, održane su tri tematske radionice. Na posljednjoj radionici, koja je održana u studenom 2010., prisustvovali su predstavnici Grada Pule, pročelnik Upravnog odjela za društvene djelatnosti, pročelnik Ureda Grada te pročelnica Službe za zastupanje Grada, koji su pokazali slaganje i pozitivan stav prema ideji i implementaciji novog modela upravljanja. Kao rezultat održane radionice donesen je prijedlog osnivanja javne ustanove „Grad Rojc“, koji je kasnije predstavljen nadležnom pročelniku. U njemu su opisani sam proces, ustrojstvo, vođenje te upravljački mehanizmi javne ustanove i financijska konstrukcija (Celakoski i dr., 2011.).

Inicijativa ustanove „Grad Rojc“ od iznimne je važnosti za Društveni centar zbog temeljenja na ciljevima jačanja vidljivosti i unaprjeđenja položaja nezavisnih prostora u lokalnoj javnosti. Također, djelovanjem po uvjetima i prijedlogu, povećava se unaprjeđenje znanja predstavnika udruga i organizacija o inovacijama u upravljanju neovisnim prostorima. Moguće je i uspostavljanje zajedničkih i jednakih javnih okvira za djelovanje neovisnih kulturnih centara, kao potpora, te poboljšanje međusobne suradnje svih uključenih s naglaskom na održivost i adekvatnost u uvjetima krize.

Zaključak

Kulturno – društveni centar Karlo Rojc kroz povijest je zaista imao osebnju višenamjensku ulogu. Kao prostor „s više lica i strana“, u određenom trenutku biva prepoznat kao potencijalno mjesto razvoja i širenja važnosti kulture i umjetnosti.

Poticanje neovisne kulture i različitosti, te implementacija njihove politike, jedno je od glavnih izvorišta kreativnosti i mašte. Težeći svih ovih godina, putem rada svih aktivnih udruga, ka postavljanju osnova centra kao platforme i podloge alternativnog, kreativnog i širokog razmišljanja, daje se zaključiti kako je to mjesto prepuno društvenih i kulturnih promjena kojima se pomiču granice stvaranja i ideja.

„Rojc“ je zapravo kulturni centar nevladinih udruga kojima je cilj aktivirati lokalno stanovništvo da se pridruži načinu razmišljanja, promicanja te shvaćanja važnosti vlastite kulture, ali i kulture drugih.

O važnosti i ulozi Kulturno – društvenog centra Rojc govori samo njegova prošlost, ali isto toliko i angažiranost njegovih korisnika oko njegova napretka.

Trenutne inicijative i ideje opisane u radu smatraju se potencijalnim indikatorima za osnaživanje odnosa unutar udruga Rojca i Grada Pule. Bolji međusobni odnosi pridonijeli bi osnaživanju samog kulturnog centra i svega što se u njemu događa te bi ujedno njihovo predstavljanje lokalnom stanovništvu i publici potom bilo pozitivno i vjerodostojnije. Kvalitetna suradnja s lokalnom vlasti otvorila bi vrata financijskoj potpori koja bi služila za izradu i kreiranje novih projekata, manifestacija, festivala i sadržaja. Pokretanje inicijativa ovakve vrste, dovelo bi do još više partnerskih suradnji s drugim kulturno društvenim centrima unutar Hrvatske, ali i šire. Takvim načinom rada promocija Društvenog centra Rojc bila bi na vrlo visokom nivou te bi ujedno omogućila i veću profitabilnost samog centra, ali i udruga koje ga čine.

Skup pokazatelja uspješnosti trebao bi se očitati kroz rad udruga i njezinih članova i to na kvalitetan i dugoročno isplaniran način.

Projekti i sadržaji prepoznatljivosti Rojca od iznimne su važnosti za Društveni centar Rojc radi temeljenja na prikupljenom znanju predstavnika udruga i organizacija koji ga koriste u prave svrhe i šire ga što je dalje moguće te unaprjeđenja položaja neovisnih prostora u javnosti kako bi se što više osvijestilo lokalno stanovništvo o njihovoj važnosti.

Sažetak na hrvatskom jeziku:

Zgrada Kulturno-društvenog centra „Karlo Rojc“ mijenjala je u više navrata tijekom povijesti, od 1866. kada je izgrađena, pa do danas, svoju uporabnu namjenu i identitet. Od prvotne namjene kada je bila Pomorska škola austro-ugarske mornarice, potom Škola za pitomce, zatim Partizanska mašinska škola, pa do vojarne Jugoslavenske ratne mornarice. Tijekom Domovinskog rata pružila je utočište brojnim prognanicima i izbjeglicama. Krajem 90-ih godina brojne Udruge dale su inicijativu da se prostor uredi i dade na korištenje civilnom društvu, za brojne i raznovrsne aktivnosti.

Grad Pula iz proračunskih sredstava grada osigurava održavanje zgrade. Udruge same ulažu u uređenje i opremanje prostora koji su dobile na korištenje, te snose troškove potrošnje električne energije. Organiziranim skupnim akcijama uređivali su se zajednički prostori. Interijer i vanjski prostor oplemenjen je projektom Krojcborg.

Društveni centar „Rojc“ danas je međunarodno poznat kao kulturno, umjetnička, društvena stanica, koja udovoljava 106 udruga iz djelatnosti kulture, sporta, psihosocijalne i zdravstvene skrbi, tehničke kulture, zaštite okoliša, nacionalnih manjina. Aktivnosti i programe koriste brojni građani i posjetitelji, organiziraju se razne manifestacije, radionice, tečajevi, edukacije i seminari, festivali, izložbe, filmske i video projekcije, koncerti, tribine, predavanja i sastanci. Zgrada osigurava korisnicima ateljee, glazbena i filmska studija, zanatske radionice, sportsko – rekreacijske prostore, radioničko konferencijske prostore, skladišne, klupske i ugostiteljske prostore.

Dnevni boravak je multifunkcionalan prostor koji korisnicima omogućuje i pruža brojne sadržaje, od druženja, raznih društvenih programa, korištenja bežičnog interneta, provođenja slobodnog vremena uz novine, časopise i knjige, mogućnosti konzumiranja toplih napitaka te kao info punkt Centra.

Društvenim centrom „Rojc“ najprije je upravljao Grad Pula, ali su udruge u namjeri da sudjeluju u upravljanju osnovale Vijeće Rojca, koje su činili predstavnici udruga korisnika. Potom je organiziran SUR (Savez udruga Rojca), koji predstavlja mrežu udruga koja ih okuplja i predstavlja te zastupa njihove interese i potiče međusobnu suradnju. SUR je osmislio Manifest kako bi se osigurala kvaliteta funkcioniranja. Manifestom su definirane zajedničke vrijednosti i načela djelovanja.

Upravljanje „Rojcom“ od samog početka predstavlja izvor nezadovoljstva udruga, pa su one iskazale inicijativu i potrebu da i one suodgovorno i ravnopravno sudjeluju u upravljanju, te za uspostavljanjem partnerskog odnosa s Gradom Pula, tzv. javnog civilnog partnerstva, pa je kreiran projekt „Edukacija i razvoj modela sudioničkog javno – civilnog upravljanja društvenim centrom „Rojc““, koji je dobio financijsku potporu od strane Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva.

U „Rojc“ je dobrodošao svatko tko želi stvarati, učiti, kulturno se uzdizati, te pridonijeti lokalnoj zajednici u bilo kojem pogledu.

Summary on English:

The building of “Karlo Rojc”, a cultural and community centre has changed its purpose and identity many times since it was built in 1866. Firstly, it was a Maritime college of the Austro-Hungarian Navy, later it became a School for cadets, followed by the Partisan civil engineering school and then it was used as barracks of the Yugoslav navy.

During the latest war, it was used as a shelter for refugees and displaced persons. In the late 90’ many citizens’ associations put forward an initiative for the building to be adopted and be used by civil associations for various, numerous activities.

The City of Pula municipality ensures the maintenance of the building using the budget funds, while the associations and civil organisations invest in decorating and furnishing of the space(s) allotted to them, as well as settling the electricity bills. There were civil actions organised with the aim of improvement of the common spaces of the building. The interior and exterior of “Rojc” was improved as a result of the project “Krojceberg”.

The community centre “Rojc” is today internationally renowned as a cultural, artistic, and social station that houses 106 associations in various fields ranging from culture, sport, psychosocial and health care, technical workshops to environmental protection and protection of national minorities.

Many citizens and visitors to Pula participate in activities and programmes supplied by the associations in “Rojc”: events, workshops, courses, educational programmes and seminars, festivals, exhibitions, film and video projections, concerts, lectures and meetings. The facilities that can be found in “Rojc” are various studios including music and film studios, crafts workshops, sport and recreational facilities, workshop conference rooms, warehouse, club and catering spaces.

“The living room” in “Rojc” is a multifunctional space that provides its users with numerous facilities such as space for socializing, different social programmes, wireless Internet, the possibility to spend one’s free time reading newspapers, magazines or books. The visitors may order cold and hot drinks there, or use the “Rojc” information point.

The community centre “Rojc” was at first managed by the City of Pula municipality, but later the involved citizens’ associations formed the Council of Rojc where their representatives participated in decision making concerning Rojc. Following this, SUR (Alliance of Rojc Associations) was established with the aim of representing all associations, and promoting their mutual cooperation. SUR produced a Manifesto to ensure good functioning of the Centre and common values and mode of performance.

The management of the centre “Rojc” from the very beginning has been the source of associations’ dissatisfaction; consequently, the associations expressed the need and wish to participate in the centre’s management and to establish a partnership with the City of Pula, so called public-civil partnership. As a result, a project “Education and development of a model of participation in public-civil management of the community centre “Rojc” was created and it received financial support from the National Foundation for Civil Society Development.

Anybody who wants to be creative, who wants to study, participate in cultural events and who wants to contribute to the local community is welcome to “Rojc”.

Sažetak je pregledala i lektorirala: Vlatka Kliman, prof. engleskog jezika i sudski tumač

Literatura

Celakoski, T., 2011., *Razvoj sudioničkog modela upravljanja društvenim centrom Rojc kroz javno – civilno partnerstvo*, Udruga Zelena Istra

Dabić, S., 2015., *Poslovni plan: Hostel i Community cafe*, Udruga Zelena Istra

Flego, T., Čerlenica, S., Vincek, B., Knapić, D., 2015., *Društveni centar Rojc – otok kreativnosti*, Udruga za razvoj audio vizualne umjetnosti Metamedij

Izvori

<http://rojcnet.pula.org/> (27. srpnja 2016.)

<http://www.savjetnica.com/carobjakov-sesir/> (27. srpnja 2016.)

http://www.port.hr/teatar_rubikon (27. srpnja 2016.)

<http://www.fazan.org/> (27. srpnja 2016.)

<http://www.kulturpunkt.hr/content/zajednicka-dobra-i-siri-drustveni-angazman> (27. srpnja 2016.)

<http://rojcnet.pula.org/index.php/baza-udruga> (27. srpnja 2016.)

<http://metamedia.hr/o-nama/> (27. srpnja 2016.)

<http://invisiblecities.eu/en/> (1. kolovoza 2016.)

<http://seasplash-festival.com/hr/info/about/> (1. kolovoza 2016.)